

Sygn. Akt I C 505/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015r.

Sąd Rejonowy w Iławie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Wojciech Drewniak

Protokolant: st.sekr.sąd. Izabela Stęпка

Po rozpoznaniu w dniu 26.10.2015r. na rozprawie

Sprawy z powództwa R. S., T. S. i M. M.

p-ko pozwanemu (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powodów R. S., T. S. i M. M. kwoty po 15.000,00zł /piętnaście tysięcy złotych/ na rzecz każdego z nich, z odsetkami ustawowymi w stosunku rocznym liczonymi od dnia 21.11.2014r. do dnia zapłaty.

II. W pozostałej części powództwa oddala.

III. Zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powodów R. S., T. S. i M. M. kwoty po 723,20zł na rzecz każdego z powodów tytułem zwrotu części kosztów procesu.

IV. Nakazuje ściągnięcie od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Iławie kwoty 2250,00zł tytułem opłaty od której uiszczenia powodowie byli zwolnieni.

I C 505/15

UZASADNIENIE

Powodowie R. S., T. S. i M. S. wnieśli p-ko pozwanemu (...) S.A. w W. o zapłatę kwot po 25.000,00zł na rzecz każdego z powodów tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, iż kwot tych domagają się od pozwanego jako ubezpieczyciela w zakresie odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku w którym śmierć poniósł J. S. – brat powodów.

Jako podstawę swoich roszczeń powodowie wskazali art.23,24 kc w zw. z art. 448 kc.

Pozwany wniósł o oddalenie roszczeń powodów w całości.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, iż wypadek w którym zginął brat powodów i jego skutki nie naruszyły w żaden sposób dóbr osobistych powodów, przepis zaś art. 446§4 kc zaczął obowiązywać dopiero od 03.08.2008r.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23.07.2005r. doszło do wypadku drogowego w którym kierujący pojazdem ubezpieczonym w zakresie OC u pozwanego nie dostosował prędkości pojazdu do warunków panujących na drodze, stracił panowanie nad pojazdem i

w wyniku tego doprowadził do uderzenia w inny pojazd kierowany przez J. S., który w wyniku tego wypadku poniósł śmierć.

/bezsporne/- wyrok k.14-15, akt zgonu k.16,

J. S. był bratem powodów, w chwili śmierci miał 59lat. Był najstarszym z rodzeństwa. Powód R. S. był o rok młodszy od zmarłego brata, powód T. S. był o 7 lat młodszy zaś powódka M. M. była 11 lat młodsza.

/bezsporne – akt zgonu k.16, akty urodzenia k.17/

W dniu 13 października 2014 roku powodowie zgłosili ubezpieczycielowi szkodę w wysokości 90.000zł – po 30.000,00zł na rzecz każdego z powodów, wynikającą ze zdarzenia komunikacyjnego, a objawiającą się naruszeniem jej dóbr osobistych , tj. nagłym zerwaniem więzi rodzinnej z bratem , który poniósł w tym wypadku śmierć.

/ bezsporne – k.18-20/

Pismem z dnia 24.02.2015r.pozwany odmówił powodom wypłaty świadczenia z tytułu zadośćuczynienia za śmierć członka rodziny, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. powołując się na brak podstawy prawnej do żądania takiego świadczenia.

/ bezsporne – k.24/

Jako najstarszy z rodzeństwa zmarły pomagał rodzicom w opiece nad młodszym rodzeństwem. Spowodowało to rozwinięcie się silnej więzi pomiędzy rodzeństwem. Po śmierci rodziców to J. S. jako najstarszy z rodzeństwa przyjął obowiązki głowy rodziny wynikające ze starszeństwa. Mimo, że rodzeństwo – pozostali bracia i siostra - miało już swoje rodziny zmarły spajał więzi rodzinne.

W dacie śmierci J. S. R. S. pracował już zawodowo, założył własną rodzinę. Jako, że zamieszkiwali w pobliskich miejscowościach widywali się bardzo często podtrzymując bardzo dobre relacje rodzinne.

T. S. w chwili śmierci brata miał własną rodzinę. Nadal utrzymywał z bratem J. bardzo bliskie kontakty. Obie rodziny zamieszkiwały niedaleko siebie. Jako, że J. S. nie miał własnych dzieci blisko związał się z dziećmi brata T.. Jako, że przed śmiercią J. S. przeszedł na emeryturę miał więcej czasu zarówno dla rodzeństwa jak i bratanków.

M. M.

/zeznania powodów k.68-68v, 81v/

Rodzina była bardzo ze sobą związana i zżyta. Powodowie z bratem byli kochającym się rodzeństwem, łączyła ich głęboka więź emocjonalna. Umieeli ze sobą rozmawiać, pomagali sobie wzajemnie. Powodowie liczyli się ze zdaniem najstarszego z rodzeństwa, pełniącego po śmierci rodziców rolę głowy rodziny.

J. S. był osobą otwartą i rodzinną. Śmierć jego była dla powodów wstrząsem.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (§1). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej , umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia , które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (§ 2).

Istota ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikająca z art. 822 k.c. sprowadza się więc do tego, że w sytuacji zaistnienia szkód określonych w § 2 tego przepisu, zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia odszkodowania

osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za te szkody ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz. U. nr 11 z 2010 r., poz. 66 ze zm.) zakład ubezpieczeń udziela ochrony ubezpieczeniowej na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z ubezpieczającym. Umowa ubezpieczenia ma charakter dobrowolny, z zastrzeżeniem przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym (...) i Polskim Biurze (...) (ust. 2). W świetle art. 34 ust. 1 tej ustawy, który stanowi *lex specialis* do art. 822 § 1 k.c., z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym obowiązani są do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Przepisy powołanej ustawy, w zakresie przez nią uregulowanym, mają charakter szczególny w stosunku do przepisów kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07, OSNC 2008/9/96). Sąd w niniejszej sprawie podziela ten pogląd.

Bezspornym było, iż strona pozwana co do zasady ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki wypadku z 10 lutego 2005 roku, w którym zginął brat powódki. Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał bowiem z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną.

Okoliczności i skutki samego zdarzenia też były bezsporne.

Pozwany kwestionował natomiast zasadę swojej odpowiedzialności wobec powodów. Wskazywał, że nie ma podstawy prawnej dla przyznania im zadośćuczynienia z tytułu krzywdy doznanej w wyniku śmierci brata. Zwracał uwagę, że w dniu wypadku roku nie obowiązywał jeszcze art. 446 § 4 k.c., dotyczący instytucji zadośćuczynienia za doznaną krzywdę dla najbliższych członków rodziny zmarłego, a osobom najbliższym zmarłego nie przysługiwały w to miejsce środki ochrony przewidziane na gruncie art. 24 § 1 k.c. oraz art. 448 k.c.

Dodanie § 4 do art. 446 k.c. wywołało wątpliwości odnośnie relacji tego przepisu do art. 448 k.c.

W orzecnictwie sądów zarysowały się dwa poglądy dotyczące możliwości przyznania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Obecnie w orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwały Sądu Najwyższego: z 22 października 2010 r., III CZP 76/10 i 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, OSNC 2012/7-8/84 oraz wyroki Sądu Najwyższego z: 25 maja 2011, II CSK 537/10, 11 maja 2011 r., I CSK 621/10 i 15 marca 2012 r., I CSK 314/11).

Za zasadne zatem uznać należy stanowisko powodów, iż podstawę ich roszczeń stanowić może art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Katalog dóbr osobistych, określonych w art. 23 k.c., ma charakter otwarty. Przepis ten wymienia dobra osobiste człowieka pozostające pod ochroną prawa cywilnego w sposób przykładowy, uwzględniając te dobra, które w praktyce mogą być najczęściej przedmiotem naruszeń.

Przedmiot ochrony oparty na podstawie art. 23 i 24 k.c. jest jednak znacznie szerszy. Należy uznać, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych.

Więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009 LexPolonica nr 2371235, OSNC 2010/C poz. 91, OSP 2011/2 poz. 15). Również w uchwale z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/2010 (OSNC 2011/B poz. 42)

Sąd Najwyższy, analizując skutki dodania § 4 do art. 446 k.c. uznał, że wzmacnia on pozycję najbliższego członka rodziny, jednak nie wyklucza stosowania także art. 448 k.c., przy czym na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne przysługuje najbliższemu członkowi rodziny za doznaną krzywdę także wtedy, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest bezprawne i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 12 grudnia 2002 r. V CKN 1581/2000 LexPolonica nr 361049).

Przyjęcie takiego stanowiska oznacza, że podstawą zasądzenia odpowiedniej sumy zadośćuczynienia będzie każde zawinione działanie sprawcy, a więc zarówno w wypadku winy umyślnej, jak i winy nieumyślnej. W przedmiotowej sprawie sprawca wypadku został prawomocnie uznany za winnego tego, że w sposób umyślny naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, czego skutkiem była śmierć brata powodów.

W ocenie Sądu wszystkie te okoliczności uzasadniają żądanie powodów w zakresie zasądzenia zadośćuczynienia za doznana krzywdę w postaci utraty więzi emocjonalnej i rodzinnej z bratem.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego w sprawie jednoznacznie wynika, iż powodowie byli bardzo związani ze swoim bratem. Który był osobą serdeczną, dbającą o bliskie relacje w rodzinie. Każde z powodów będąc w różnym wieku i mając już własne rodziny nadal tą więź z bratem J. utrzymywało. To, że w sposób naturalny przejął on obowiązki zmarłych rodziców spowodowało scementowanie związku rodzeństwa.

Nagła i niespodziewana śmierć J. była traumatycznym przeżyciem dla powodów.

Oceniając zasadność wysokości żądania powodów w zakresie zadośćuczynienia wskazać należy, iż utrata jedynego brata nie podlega żadnej wycenie.

Nie ma żadnych mierników, które pozwoliłyby ocenić wartość cierpienia siostry po stracie brata. Zwłaszcza w sytuacji kiedy rodzeństwo jest ze sobą bardzo związane i nie ma innych osób bliskich poza rodzicami.

Na rozmiar krzywdy i cierpienia osoby bliskiej ma wpływ także to, iż śmierć pokrzywdzonego jest nagłą, nieprzewidziana, spowodowana wyłącznie działaniem osoby drugiej. Krzywdy i cierpienia rodzeństwa nie można go przeliczyć na żadną wartość pieniężną. W tej sprawie powodowie utracili najstarszego brata.

Obecnie po jego utracie oraz po wcześniejszej utracie rodziców nie ma innych osób, które mogłyby przejąć obowiązki głowy rodziny.

Żadne z powodów w tym zakresie nie ma zadatków, nie próbowało mimo upływu tylu lat przejąć tej funkcji.

Żadna kwota zadośćuczynienia nie zrekompensuje w pełni rozmiaru odniesionej przez powodów krzywdy. Życie ludzkie jest bezcenne. Tym samym zadośćuczynienie za krzywdę w postaci pozbawienia życia osoby najbliższej dla powódki nie może być niskie, bo doprowadziłoby do deprecjacji wartości życia ludzkiego. Zadośćuczynienie

ma bowiem przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość.

W wyroku z dnia 3 czerwca 2011 Sąd Najwyższy stwierdził, iż skromny poziom życia danego środowiska czy danej rodziny nie może mieć znaczenia podczas ustalania wysokości zadośćuczynienia za cierpienie spowodowane śmiercią bliskiej osoby. (Wyrok Sądu Najwyższego, III CSK 279/2010, LexPolonica nr 2615917). Tym samym uznać należy, iż wysokość należnego zadośćuczynienia nie może mieć związku z sytuacją materialną powodów.

Zdaniem Sądu dochodzona przez każdego z powodów kwota 25.000 zł jest zawyżona.

Mimo trudności adaptacyjnych związanych z przeżyciami po śmierci brata własne życie rodzinne powodów nie ucierpiało. Jedynie kontakty szerszej rozumianej rodziny, obejmującej nie tylko małżonka i własne dzieci ale także rodzeństwo, ich małżonków i ich dzieci - aczkolwiek nadal bardzo bliskiej – uległy rozluźnieniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za zasadne przyjęcie kwot po 15.000,00zł tytułem należnych powodom kwot zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w postaci śmierci brata.

W ocenie Sądu tak ustalona kwota spełni swoje zadanie jako kompensacja poniesionej przez powodów krzywdy.

Jest to kwota wymierna, nie będąca jedynie symbolem albowiem mając na uwadze przeciętne wynagrodzenia w kraju – kwota przyznanego zadośćuczynienia ma wymiar materialny.

W zakresie kosztów procesu Sąd orzekł stosownie do treści rozstrzygnięcia o żądaniach głównych. Ponieważ żądanie powodów zostało uwzględnione w części Sąd na mocy art. 100 k.p.c. stosunkowo rozdzielił koszty procesu pomiędzy powodami a pozwanym.

Koszty procesu jakie ponieśli powodowie to koszty uiszczonyj wynagrodzenie pełnomocnika powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa (kwota 3617 zł).

Koszty jakie poniósł pozwany to koszty wynagrodzenia pełnomocnika powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa (kwota 3617 zł).

Po wzajemnym obrachunku tych kwot stosownie do wysokości uwzględnionego powództwa (60% do 40%) pozostała kwota 1446,80zł dla każdego z powodów.

Jednocześnie Sąd obciążył pozwanego zakład ubezpieczeń obowiązkiem zapłaty na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczonych w toku postępowania kosztów sądowych w zakresie uwzględnionego żądania w części dotyczącej nieuiszczonyj opłaty od pozwu.